

HUS-YHTYMÄN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ POLIISILAIN MUUTOKSIKSI (HE 182/2025 VP)

Sosiaali- ja terveysvaliokunta 20.3.2026

Teppo Heikkilä

Hallintoylilääkäri, HUS-yhtymä

YLEISET KOMMENTIT

Yleisesti katsoen poliisin ja terveydenhuollon välisen tietojenvaihdon selkeyttäminen on HUS-yhtymän näkemyksen mukaan perusteltua.

Olisi toivottavaa, että käytännön toimintatavat tietojenvaihdossa poliisiin ja terveydenhuollon välillä ilmenisivät mahdollisimman täsmällisesti ja tarkkarajaisesti suoraan laista, eikä käytännön kysymyksiä tulisi ratkaistavaksi esimerkiksi muutoksenhakujen kautta.

YLEISET KOMMENTIT

Ehdotukseen liittyy vakavia perusoikeudellisia haasteita, joita ei ole juurikaan huomioitu hallituksen esityksessä. Tältä osin ehdotuksen valmistelussa on vakavia puutteita.

Terveydenhuollon toiminta perustuu keskeisesti luottamukseen siihen, että potilas voi hakeutua hoitoon turvallisesti ja luottamuksellisesti kaikissa tilanteissa. Tämän luottamuksen rikkomisella on vakavia suoria ja välillisiä vaikutuksia perusoikeuksien toteutumiselle sekä yksilö- että väestötasolla. Tätä aivan keskeistä perusoikeuspunnintaa ei ole hallituksen esityksessä ole tehty käytännössä lainkaan.

Käytännössä ehdotus tulisi toteutuessaan tarkoittamaan esimerkiksi sitä, että auto-onnettomuudessa loukkaantunut henkilö ei hakeutuisi hoitoon, koska hän pelkäisi sairaalan ilmiantavan hänet poliisille (liikenneturvallisuuden vaarantaminen), mikä vakavasti vaarantaisi hänen perusoikeuksiensa toteutumisen. Myös yleinen luottamus terveydenhuollon toimintaan rapautuisi.

- PolL 4:5 §:n 1 mom: yksityiskohtaisissa perusteluissa tulee tarkemmin kuvata, kuka ja miten arvioi poliisille luovutettavien tietojen välttämättömyyden.
- PolL4:5 §:n 1 kohta tulee ensisijaisesti poistaa. Toissijaisesti tietojen luovuttamisoikeuden rajaa (maksimirangaistus vähintään kaksi vuotta vankeutta) tulee vielä arvioida perusoikeusnäkökulmasta.
- PolL 4:5 §:n 2 kohta tulee poistaa kokonaan.
- PolL 4:5 §:n 3 kohtaa tulee täydentää henkilöön kohdistuvilla rikoksilla.
- PolL 4:5 §:n 5 kohdassa tulee varmistua tietopyyntöjen riittävästä perusteluista.
- PolL 4:5 §:n 6 kohta tulee poistaa kokonaan.
- PolL 4:5 §:n 7 on lähtökohtaisesti kannatettava. Sitä tulee kuitenkin muokata siten, että sairaalassaolotieto voitaisiin luovuttaa tilanteessa, jossa poliisi etsii kadonnutta tai kadonneeksi epäiltyä henkilöä **JA** tämä on mahdollisesti hengen tai terveyden vaarassa. Lisäksi lakitekstiin tulisi lisätä, että etsittävällä henkilöllä, jonka sairaalassaolotieto voidaan luovuttaa poliisille, ei saa olla vireillä riita- eikä rikosasiaa.

POLIISILAIN 4:5 §:N 1 MOMENTTI

Poliisilla olisi oikeus saada tieto henkilön läsnäolosta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajan toimitiloissa tietyinä aikoina ja tieto läsnäolleen henkilön henkilöllisyydestä, jos tieto on *välttämätön*.

HUS-yhtymä ei pääsääntöisesti (pl. esityksen 4:5 § 3 ja 4 kohta) tunnista sellaisia tilanteita, joissa henkilön sairaalassaolotiedon luovuttaminen poliisille olisi aidosti välttämätöntä rikoksen paljastamiseksi tai selvittämiseksi.

Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa tuodaan esiin, että poliisin tulisi perustella tietopyyntö riittävällä tarkkuudella. Esityksessä ei kuitenkaan tuoda esiin sitä miten ja kuka arvioi näiden perustelujen riittävyyden *välttämättömyyden* näkökulmasta.

Tämä altistaa sääntelyn jatkossa riitatilanteille, eikä välttämättä tuo nykytilanteeseen verrattuna merkittävää ja kaivattua lisäselkeyttä.

POLIISILAIN 4:5 §:N 1 KOHTA

Poliisilla olisi oikeus saada tietoja terveydenhuollon palveluja käyttäneistä sellaisten rikosten osalta, joiden enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta.

Aikamääritelmää ei perustella esityksessä mitenkään, mitä voidaan pitää vakavana valmistelun puutteena.

Todistamisoikeuden yhteydessä käytettyä kuuden vuoden aikamäärettä lyhyempi aikamääre voi sinänsä olla perusteltu, koska kyse on vain tietojensaannista eikä todistamisesta.

Esityksen perusteella jää kuitenkin epäselväksi, mihin nyt tehty ehdotus perustuu, ja ehdotuksen perusoikeudelliset vaikutukset on arvioitu puutteellisesti. Tästä syystä kohta tulee ensisijaisti poistaa kokonaan. Toissijaisesti ehdotus tulee arvioida ja perustella kokonaisuutenaan uudestaan.

POLIISILAIN 4:5 §:N 2 KOHTA

Poliisilla olisi oikeus saada sairaalassaolotieto myös ko. kohdassa mainituissa rikoksissa, joissa maksimirangaistus on vähemmän kuin ehdotuksen 4:5 §:n kohdassa 1 mainittu kaksi vuotta.

Näin lievästi rangaistujen rikosnimikkeiden mainitsemiseen tässä kohdassa liittyy vakavia perusoikeudellisia haasteita. Esimerkiksi lievän pahoinpitelyn, vammantuottamuksen tai liikenneturvallisuuden vaarantamisen epäilyn kohdalla sairaalassaolotiedon luovuttaminen poliisille voi välillisesti estää henkilön hakeutumista hoitoon ja siten vaarantaa hänen perusoikeuksiensa toteutumisen.

HUS-yhtymä ei tunnista, miksi juuri näiden rikosten kohdalla poliisin oikeus saada tietoonsa henkilön oleskelu sairaanhoidossa olisi välttämätöntä rikoksen selvittämisen kannalta, eikä asiaa myöskään perustella ehdotuksessa.

Kohta tulee poistaa kokonaan.

POLIISILAIN 4:5 §:N 3 KOHTA

Kohdan mukaan poliisilla olisi oikeus saada tietoonsa sellaisen henkilön tiedot, jonka teko kohdistuu sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajaan tai siellä asioivaan tai työskentelevään henkilöön.

HUS-yhtymä kannattaa ehdotusta. Lisäksi HUS-yhtymä ehdottaa, että tähän kohtaan lisättäisiin myös sellaiset henkilöön kohdistuvat rikokset, jotka eivät automaattisesti sisältyisi poliisilain 4:5 §:n 1 kohdan mukaiseen maksimirangaistuksen vähimmäispituuteen liittyvään sääntelyyn, kuten lievät seksuaalirikokset, vammantuottamus tai lievä pahoinpitely (jotka on mainittu edellä poistettavaksi ehdotetussa 4:5 §:n 2 kohdassa).

POLIISILAIN 4:5 §:N 6 KOHTA

Poliisilla olisi oikeus saada tiedot henkilön tavoittamiseksi vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa tai rikosasian vastaajan tuomioistuimeen noutamista varten.

HUS-yhtymän näkemyksen mukaan on vaikea nähdä, miksi esitetty kohta olisi tarpeellinen. On vaikea nähdä, että henkilön olisi aidosti mahdollista pakoilla esimerkiksi vankilatuomiota hakeutumalla sairaalan hoitoon.

HUS-yhtymä ehdottaa kohdan poistamista kokonaan.

POLIISILAIN 4:5 §:N 7 KOHTA

Poliisilla olisi oikeus saada tieto kadonneen tai kadonneeksi epäillyn tai mahdollisesti hengen tai terveyden vaarassa olevan henkilön löytämiseksi.

HUS-yhtymä lähtökohtaisesti kannattaa ehdotusta, mutta esittää sen tarkentamista. Ehdotuksella ei ole vaikutusta kadonneen henkilön terveyteen tai turvallisuuteen, mutta se ei myöskään merkittävästi loukkaa henkilöiden perusoikeuksia. Se voi kuitenkin tietyissä tilanteissa helpottaa poliisin työtä ja vähentää omaisten huolta.

Säännöstä tulisi väärinkäytösten estämiseksi kuitenkin ehdottomasti muokata siten, että sairaalassaolotieto voitaisiin luovuttaa tilanteessa, jossa poliisi etsii kadonnutta tai kadonneeksi epäiltyä henkilöä **JA** tämä on mahdollisesti hengen tai terveyden vaarassa.

Lisäksi lakitekstiin tulisi lisätä, että etsittävällä henkilöllä, jonka sairaalassaolotieto voidaan luovuttaa poliisille, ei saa olla vireillä riita- eikä rikosasiaa (KHO:2024:80).

Edellä mainitut huomiot koskevat soveltuvin osin myös ehdotusta henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta 20 a §:ksi ja rikostorjunnasta Tullissa annetun lain muuttamisesta 14 a §:ksi.

Poliisin laajennetut oikeudet tietojen luovuttamiseen (ehdotettu poliisilain 7:2 §) ovat HUS-yhtymän näkemyksen mukaan perusteltuja.

KIITOS!

Teppo Heikkilä

Hallintoylilääkäri

HUS-yhtymä, Konsernipalvelut

PL 100, 00029 HUS | Haartmaninkatu 2 D, Helsinki

teppo.heikkila@hus.fi

040 149 5017

www.hus.fi



Kohtaaminen
Edelläkävijyys
Yhdenvertaisuus